

Open Monumentendag

Utrecht

13 september 2025

OpenMonumentendagUtrecht.nl

Utrechtse iconen

De Inktpot

In deze krant:

- Meer dan 90 open monumenten
- Wandel- en fietsroutes
- Alle activiteiten
- De Inktpot is open
- Jonge Monumenten

- Utrechtse iconen
- Fietsroute Amsterdamse School
- Monumentendag & UITfeest
- 40 jaar Stadsherstel Utrecht
- Cursus architectuurstijlen, en meer...

Scan de QR-code
en bezoek de Open
Monumentendag
website!

Utrechtse iconen

Een tijdreis langs beeldbepalende monumenten

Monumenten vertellen het verhaal van de stad. Ze geven Utrecht karakter en slaan een brug tussen het verleden en heden. De architectuur weerspiegelt de tijd en omgeving waarin ze zijn ontstaan. Wat vervolgens als monument wordt bestempeld, zegt veel over de waarde die we hechten aan ons erfgoed. Tijdens Open Monumentendag 2025 nemen we u mee langs uiteenlopende bouwstijlen die Utrecht door de eeuwen heen veranderd en gevormd hebben. Dit doen we met speciale aandacht voor iconische gebouwen die het stadsbeeld bepalen. Van de Domtoren tot het Rietveld Schröderhuis: ontdek hoe uw favoriete stijl een plek heeft in het verhaal van Utrecht!

Architectuur als spiegel

De architectuur van Utrecht weerspiegelt de rijke geschiedenis van de stad en laat zien hoe Utrecht zich door de eeuwen heen steeds opnieuw heeft uitgevonden. Elk monument vertelt een eigen verhaal en vormt een tastbaar bewijs van een bepaalde tijdsgeschiedenis. Middeleeuwse iconen zoals de gotische Jacobikerk en de imposante Domkerk nodigen uit tot vergelijking met latere bouwstijlen. Zo bieden hun 19e-eeuwse tegenhangers in

de neogotiek, zoals de St. Willibrordkerk of de Gertrudiskathedraal, een fascinerend contrast: een herinterpretatie van het verleden in een nieuwe tijd.

Maar ook de 20e eeuw heeft onmiskenbaar haar sporen nagelaten in Utrecht. Denk aan de stroming van de Nieuwe Zakelijkheid, waarvan Villa Jongerius een sprekend voorbeeld is. Dit iconische monument laat zien hoe functionaliteit en esthetiek elkaar kunnen versterken, en hoe architectuur inspeelt op maatschappelijke en technologische veranderingen.

Stijlvolle routes

Ontdek de uiteenlopende architectuurstijlen van Utrecht aan de hand van diverse architectonische stijlen, elk met een eigen verhaal. Kies bijvoorbeeld de fietsroute door Utrecht-Oost en bewonder Amsterdamse School-parels zoals het Anatomiegebouw of de moderne strakke lijnen van het Rietveld Schröderhuis. Liever te voet? Volg dan de gotische route door de binnenstad. Liefhebbers van neoclassicisme kunnen hun hart ophalen met gebouwen als het Muntgebouw of het Stadhuis. Elke route laat zien hoe stijl

Het Muntgebouw

en functie samenkomen in het stadsbeeld, en hoe Utrecht zich door de eeuwen heen architectonisch heeft vernieuwd.

Oude en nieuwe iconen

Een bijzonder hoogtepunt dit jaar is de openstelling van De Inktpot. Het grootste bakstenen gebouw van Nederland mag met recht een Utrechts icoon genoemd worden. Dit indrukwekkende monument, dat nu dienstdoet als hoofdkantoor van ProRail, opent speciaal voor Open Monumentendag zijn deuren. Wilt u liever een onbekender monument ontdekken? Ga dan op bezoek

bij de Musketon in Lunetten of bij Wooncomplex 'De Utrecht' in Oost.

Kortom, tijdens Open Monumentendag 2025 valt er in meer dan 90 gratis te bezoeken monumenten van alles te ontdekken. Of u nu houdt van middeleeuwse gewelven, statige elegantie of modernistische eenvoud: de architectuur van Utrecht vertelt vele verhalen. Laat u verrassen door wat zich achter de gevels van bekende én onbekende iconen bevindt, en ervaar hoe elke bouwstijl een eigen hoofdstuk vormt in het stedelijke verhaal van Utrecht.

40 jaar Stadsherstel Utrecht

Stadsherstel Utrecht is in 1985 opgericht om monumenten in de stad te redden van de sloop en om deze een nieuwe maatschappelijke bestemming te geven. Nu 40 jaar later, heeft Stadsherstel Utrecht de wettelijke status van Professionele Organisatie voor Monumentenbehoud. Met een klein professioneel team onderhouden en verhuren ze ongeveer 40 gebouwen, verdeeld door de stad. Ze voorzien ruim 300 huishoudens van een woning en bieden zo’n 40 ondernemers een monumentaal dak boven hun hoofd. Ook neemt Stadsherstel het beheer voor andere eigenaren uit handen, waardoor ze ook zorg dragen voor het behoud van iconische monumenten zoals de Winkel van Sinkel en Sonnenborgh.

Stadsoase Het Doelenhuis

Vier panden van Stadsherstel zijn tijdens Open Monumentendag 2025 te bezoeken: Paleis Lofen, Gasthuis Leeuwenbergh, Molen de Ster en het Doelenhuis waar het kantoor van Stadsherstel gehuisvest is.

Het Doelenhuis is een verborgen parel midden in de stad, een oase direct achter de Twijnstraat. Op zaterdag 13 september opent het zijn deuren en kunt u een kijkje nemen in de tuinen en in het kantoor. U vindt hier meer informatie over alle monumentale panden en over wat Stadsherstel voor de stad betekent. Zoals bijvoorbeeld de Zeven Steegjes, Villa Sandwijck, het Stadskasteel aan Oudegracht 187 of de oude Brandweerkazerne achter het Stadshuisplein.

Maar vergeet vooral niet om ook omhoog te kijken, als u door de Mariastraat wandelt: daar vindt u namelijk de nieuwste aankoop van Stadsherstel, ter hoogte van nummer 28.

Monumentendag en UITfeest vieren cultureel Utrecht

Op zaterdag 13 september is het niet alleen Open Monumentendag, maar vindt ook het UITfeest plaats: de feestelijke opening van het culturele seizoen. De hele dag zijn op verschillende locaties culturele activiteiten en optredens te bezoeken, helemaal gratis! Bij drie iconische gebouwen slaan Open Monumentendag en het UITfeest de handen ineen voor een gevarieerd programma.

Zo start u de dag in de Bibliotheek Neude met een yogasessie in de grote hal. Vervolgens kunt u bij de Living Library in plaats van een boek een mens "lenen" om diens verhaal te horen. U kunt er social-media-scrapbooks, en sluit de dag af met workshop Lindy Hop, waarna de geleerde pasjes goed van pas komen bij de dansavond met live big band.

In en rondom het Stadsklooster kunt u genieten van een programma van Gaudeamus Festival: nieuwe muziek die de auditieve horizon absoluut zal verbreden. Met heuse bluetooth-jongleerballen worden de mooiste ritmes gemaakt.

In het Vorstelijk Complex in Zuilen kunnen bezoekers de hele dag deelnemen aan creatieve en culturele workshops van ZIMIHC.

Daarnaast zijn er muzikale optredens en kunt u genieten van een hapje en een drankje op het terras.

Mocht u meer in de stemming zijn voor film? Dan kunt u op het binnenplein van de Universiteitsbibliotheek Binnenstad op vrijdagavond 12 september en zaterdag 13 september genieten van een openluchtbioscoop. Neem een kussentje mee en geniet onder de sterrenhemel van een prachtige film.

Bij alle monumenten zijn uiteraard ook rondleidingen te volgen waarbij u meer te weten komt over het betreffende monument. Kijk voor meer informatie op de website van UITfeest: www.uitfeest.nl.

Fietsroute Amsterdamse School & Het Nieuwe Bouwen

Als reactie op de neostijlen uit de 19e eeuw, ontstonden in de 20e eeuw nieuwe bouwstijlen die wilden breken met traditionele architectuur. In deze route staan twee van die moderne stijlen centraal. De Amsterdamse School is herkenbaar aan het veelvuldig gebruik van baksteen, rond gemetselde bouwdelen en decoratieve elementen in bak- of natuursteen. Hoewel de uitstraling vernieuwend was, maakte de stijl gebruik van herkenbare vormen en traditionele materialen (zie foto: Het Anatomiegebouw). Veel radicaler waren de stijlen die behoorden tot het Nieuwe Bouwen. Materialen als staal, beton, en grote glaspartijen in combinatie met een functionele stijl geven deze panden een moderne en zakelijke uitstraling. Een duidelijk statement dat men in de moderne tijd was beland.

U kunt de fietsroute Amsterdamse School & Het Nieuwe Bouwen met of zonder gids rijden. Als u zelf op pad gaat, volg dan de route in deze krant.

Echte Rietveld-liefhebbers kunnen onder leiding van een gids de Breitnerlaan in Utrecht Zuid bezoeken. Treedt binnen op Breitnerlaan 9 in Huis Muus - een Rietveldhuis uit de wederopbouwperiode - of bezoek de kenmerkende villa op nummer 1, ontworpen door tijdgenoot P. Bloemsma. *Deze exclusieve openstelling geldt alleen voor deelnemers aan de fietsroute olv een gids!* Vanaf het Domein vertrekt ieder uur een studentgids (om 10.30, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30 en 15.30) voor een tour van 1,5 uur (eindpunt Domein). Er kunnen maximaal 15 personen

mee per groep. Gratis kaartjes zijn verkrijgbaar bij het Centrale Infopunt op het Domein, vol=vol.

De Inktpot: iconisch monument

Een van de meest iconische gebouwen in Utrecht is het hoofdkantoor van ProRail, beter bekend als 'De Inktpot'. Zo sober als de bakstenen kolos er van buiten misschien uitziet, zo verrassend is het interieur. Zo eens in de vijf jaar stelt ProRail haar monumentale onderkomen open voor bezoekers. Dit jaar is het op Open Monumentendag weer zo ver.

Zowel exterieur als interieur zijn ontworpen door spoorwegarchitect George van Heukelom. Sybold van Ravesteyn, die later zelf een bekend spoorwegarchitect zou worden, was als ingenieur verantwoordelijk voor de technische constructie. Toen het gebouw in

1921 werd opgeleverd klonk er veel kritiek, met name van het publiek en de mensen die er moesten werken. De vergelijking met een inktpot werd al snel gemaakt en was spottend bedoeld. Bij het personeel stond het gebouw met de sombere en hol klinkende gangen en keldergewelven bekend als 'het klooster'. Tegenwoordig is dat helemaal anders. De Inktpot is nu de officiële naam en ProRail is oprecht trots op haar spookkasteel.

De Inktpot is het derde van de vier grote spoorwegkantoren rond het Moreelsepark. Het zijn stuk voor stuk mijlpalen in de ontwikkeling van het Nederlandse spoorweginfrastructuur.

en Utrecht als spoorwegstad. De Inktpot wordt nu beschouwd als een van de belangrijkste monumenten van de stad. Dat dankt zij zowel aan haar imposante exterieur als aan het rijke interieur: een combinatie van de stijl van Berlage en art-deco. Voor de inrichting is uitbundig gebruik gemaakt van verschillende materialen en vormen: een feest van ambachtelijk vakmanschap. Daarnaast is de Inktpot een boek vol intrigerende verhalen: over de bewoners, de vleermuizen en vliegende schotels op het dak. De gidsen weten er veel over te vertellen. Bezoek alleen mogelijk met een rondleiding (doorlopend t/m 16.00 uur). Reserveren niet nodig.

Domein: Centraal Infopunt

Op het Domein vindt u het Centraal Infopunt (10.00-17.00 uur). Ook kunt u hier een extra monumentenkrant ophalen. Bij de tent zijn (gratis) kaartjes te verkrijgen voor de Gildewandelingen (vertrek Domein), de Fietsroute met gids langs 'Amsterdamse School & Het Nieuwe Bouwen' (vertrek Domein) en de Stadswandeling Historisch Wervengebiet van de Gemeente Utrecht (vertrek Stadhuisbrug). In de Pandhof van de Dom vindt de Monumentenmarkt plaats. Bij CoffeeMood - een mobiele koffiebar met terras - geniet u van koffie en iets lekkers.

Juniorgidsen op het Domein

Ook dit jaar kunt u weer op stap met onze Juniorgidsen. Dit succesvolle project trekt ieder jaar veel enthousiaste belangstellers. Leerlingen uit de hoogste klassen van Montessorischool Buiten Wittevrouwen vertellen over de geschiedenis van het Domein. In hun rondleiding nemen zij u mee langs de monumenten die twintig eeuwen geschiedenis vertegenwoordigen. De Juniorgidsen zullen er op hun eigen charmante wijze over vertellen.

De rondleidingen duren ongeveer een half uur, en starten om 10.30, 11.00, 11.30, 12.00, 12.30, 13.00, 13.30, 14.00, 14.30, 15.00, 15.30, 16.00 uur. Gratis kaartjes zijn te verkrijgen bij de kraam van de Juniorgidsen op de Monumentenmarkt in de Pandhof. Hier starten ook de rondleidingen.

De Gildewandelingen

Aansluitend op het thema 'Erfgoed en Architectuur' organiseert Gilde Utrecht wandelingen langs Art Nouveau/Art Deco monumenten. Deze bouwstijlen zien we vooral langs de (rond 1900) verbrede straten en in de winkelstraten, en werden veelal toegepast voor gebouwen zonder lange traditie zoals warenhuizen, hotels, bioscopen en verzekeringskantoren.

Kijk tijdens de Gildewandeling door de binnenstad ook omhoog, naar de winkelgevels met tegeltableaus, sierlijke hekwerken en raampartijen. Ook architectuurkenmerken als hoefijzervormige bogen, loggia's, erkers en hoektorens komen voorbij.

De wandelingen vertrekken elk uur tussen 10.30 - 15.30 uur vanaf het Domein. Vooraf aanmelden doet u bij het Centrale Informatiepunt op het Domein - tevens het vertrekpunt van de wandelingen.

De Makersmarkt - ICONS Editie

De Domtoren vormt na jaren van renovatie weer het stralende middelpunt van de stad. Rondom deze iconische toren organiseert Stichting Utrechtse Makers ook deze Open Monumentendag een makersmarkt in de sfeervolle Pandhof van de Domkerk.

Het thema van deze editie 'Icons' is een ode aan alles wat Utrecht herkenbaar, eigen en bijzonder maakt. Denk aan producten geïnspireerd op bekende stadsgezichten, typisch Utrechtse symbolen, of makers die zelf niet meer weg te denken zijn uit het lokale creatieve landschap.

Tijdens deze markt ziet, proeft en koopt u unieke producten van Utrechtse bodem. Van ambachtelijk gemaakte objecten tot innovatieve ontwerpen.

Stichting Utrechtse Makers geeft het lokale vakmanschap een podium, en laat u kennismaken met de mensen achter de producten. Kom langs, ontmoet de makers, en ontdek wat Utrecht zo iconisch maakt.

Spoedcursus architectuurstijlen

Ontdek tijdens Open Monumentendag verschillende bouwstijlen. Onderstaande legenda helpt u de belangrijkste verschillen en overeenkomsten in de bouwstijlen te herkennen.

Romaans - De romaanse stijl gaat meer dan duizend jaar terug. Kenmerkend zijn het gebruik van rondbogen (bijvoorbeeld in de vensters of doorgangen), dikke(re) muren en relatief kleine ramen. Glas kon in die tijd nog niet op grote schaal worden toegepast.

Gotiek - Vanuit de romaanse stijl ontstond de gotiek. Spitsbogen, luchtbogen en steunberen maakten hogere, lichtere gebouwen met dunnere muren mogelijk. Glas-in-lood kon op grotere schaal worden toegepast waardoor vensters aanzienlijk groter werden.

Classicisme - Monumenten in classicistische stijl hebben elementen die duidelijk terugrijpen op de architectuur van de oudheid, kenmerkend voor de periode na de middeleeuwen. Terugkerende elementen zijn zuilen of halfzuilen (pilasters), een driehoekig fronton (zoals bij een klassieke tempel), sterk gebruik van symmetrie en versieringen onder of rond de - vaak vierkante - vensters.

Neostijlen - Een verzamelnaam voor bouwstijlen die terugrijpen op eerdere periodes (zie hierboven), maar dan vaak met een twist of herinterpretatie. Deze beweging ontstond in de 19e eeuw.

Amsterdamse School - Als reactie op de neostijlen ontstond de Amsterdamse School. Een moderne, eigentijdse uitstraling, te herkennen aan het veelvuldig gebruik van baksteen, rond gemetselde bouwdelen, en decoratieve elementen in bak- of natuursteen. Traditioneel in materiaal, maar vernieuwend in vorm.

Nieuwe Bouwen - Een verzamelnaam voor diverse bouwstijlen die aan het begin van de 20e eeuw radicaal wilden breken met gangbare vormen en materialen. Materialen als staal, beton en glas overheersen. Functionaliteit, licht en openheid staan centraal.

Niet oud, wel iconisch

De Musketon

Ook gebouwen van recentere datum kunnen al een monument zijn vanwege hun belangrijke betekenis voor de stad, vaak in combinatie met bijzondere architectuur. Dat geldt zeker voor een aantal gebouwen die dit jaar met Open Monumentendag meedoen.

Buurtcentrum de Musketon in Lunetten is in de jaren tachtig gebouwd met inspraak

van de bewoners. Het gebouw is exemplarisch voor de periode dat de samenleving buurtwerk belangrijk vond. Er zijn veel verschillende activiteitenruimten, een heuse theaterzaal en zelfs een originele zitkuil.

In de wijk Leidsche Rijn staat Het Gebouw, een tentoonstellingspaviljoen naar ontwerp van kunstenaar Stanley Brown en architect

Bertus Mulder uit 2005. Het Gebouw is ingenieus opgebouwd volgens één maatstelsysteem: de schoenmaat van Stanley Brouwn. Aan de Amsterdamsestraatweg ligt de Oranjekapel die in de jaren tachtig in de plaats kwam van de gesloopte Oranjekerk. De kapel heeft een intieme kerkzaal met een voor die tijd uiterst moderne inrichting. In het centrum is het Universiteitsmuseum geopend. Dit museum naar ontwerp van Koen van Velsen (1997) is een fraaie combinatie van oud en nieuw, met doorzichten op de oude Hortus.

Tenslotte is ook de Grote Zaal van TivoliVredenburg te bezoeken, een schepping van de beroemde architect Herman Hertzberger. Hertzberger ontwierp in 1979 het toenmalige Muziekcentrum als tegenhanger voor Hoog Catharijne: kleinschalig en met 'ontmoeting' als centraal thema. Bij de nieuwbouw van TivoliVredenburg in 2014 is de Grote Zaal mét de originele omgang behouden en dit deel is nu een gemeentelijk monument.

Inzoomen op Utrechts Erfgoed

In het kader van het thema Erfgoed & Architectuur worden in verschillende monumenten lezingen gegeven. Een greep uit het aanbod:

@ 11.00 uur: Lezing 'Stationsarchitectuur aan de Maliebaan' door Arjan den Boer, publicist architectuur en spoorwegen, over o.a. de architect, de architectuurstijl en de veranderingen van het Maliebaanstation in de loop der jaren (Wachtkamer 3e klasse van het Maliebaanstation)

@ 11.00 en 14.00 uur: Flitslezing 'Architecten van iconische Utrechtse gebouwen' door Historische Vereniging Oud-Utrecht in de Grote Trouwzaal van het Stadhuis, Stadhuisbrug 1

@ 12.00 en 13.00 uur: Journalist Ton van de Berg - alias Koos Marsman - vertelt in het 'Utrechts' over o.a. de geschiedenis van de

vm. Hondenstal (restaurant Goesting, Veeartsenijpad 150) en omgeving

@ 13.30 en 14.30 uur: Flitslezing (30 min.) 'Van gotiek naar renaissance', door René de Kam, conservator middeleeuwen bij Museum Catharijneconvent (in het Auditorium), Nieuwegracht 63

@ 13.30 en 15.00 uur: Lezing door broeder Frank Ooms 'Sint Eloyen Gasthuis, gebouw(d) om te blijven' over de historie en de hedendaagse functie (Boterstraat 22)

@ 14.00 uur: Lezing (30 min.) 'Visualisatie van archeologie in de stedenbouw en openbare ruimte' door Herre Wynia, Erfgoed gemeente Utrecht, Plompstorengracht 17

@ 15.00 uur: Lezing (30 min.) 'Het verhaal van de stadsvernieuwing in Utrecht in de

jaren 1970-1990' door Bettina van Santen, Erfgoed gemeente Utrecht, Plompstorengracht 17

@ 15.30 uur: Lezing 'Spaans erfgoed met Nederlandse sporen' door Juan Zabía in Instituto Cervantes, Domplein 3, voertaal Engels

Meer dan 75 jaar zet het Utrechts Monumentenfonds zich in voor het gebouwde erfgoed in Utrecht.

- > RESTAURATIE EN HERBESTEMMING
- > BEHEER EN VERHUUR
- > KENNISDELING

Utrechts Monumenten Fonds

www.umf.nu

Volg ons ook op social media! f t i

Werk mee aan Utrechtse iconen

Liefde voor het vak

Bij Nico de Bont werken we aan restauratie, herbestemming en verduurzaming van grote en kleine monumenten. Dankzij vakmanschap blijft historisch erfgoed behouden. Onze vakmensen zijn ons kapitaal.

Wij zoeken Bontgenoten

Heb jij relevante kennis en passie voor monumenten? Kom bij ons werken en leren en draag bij aan het behoud van iconische monumenten.

Lees meer op: www.nicodebont.nl.

nico de bont | TBI
Voor de toekomst van ons verleden

Alle monumenten op een rij

Meer dan negentig monumenten openen vandaag tussen 10.00 en 17.00 uur, tenzij anders vermeld, hun deuren voor het publiek. Reserveren is niet nodig (slechts bij enkele activiteiten, zie hiervoor de betreffende link). Dit jaar zijn er de volgende thema’s en routes:

- Nrs 1-5:

Wandelroute Romaans (1 km)
- Nrs 6-32:

Wandelroute Gotiek (4,5 km)
- Nrs 33-34:

Overige gotische monumenten
- Nrs 35-48:

Wandelroute Neostijlen (3,5 km)
- Nrs 49-58:

Neostijlen buiten de route
- Nrs 59-69:

Fietsroute Amsterdamse School & Het Nieuwe Bouwen (10 km)
- Nrs 70-73:

Amsterdamse School & Het Nieuwe Bouwen buiten de route
- Nrs 74-78:

Jonge Monumenten
- Nrs 79-83:

Overige Monumenten
- Nrs 84-93:

Fietsroute Utrechtse forten (25 km)

NB: De Monumentenkrant telt minder pagina's dan voorheen, daarom zijn de beschrijvingen ingekort. Zo krijgen ook de activiteiten, achtergrondinformatie en beeld voldoende ruimte. Voor uitgebreide beschrijvingen zie: www.openmonumentendagutrecht.nl (of bij de monumenten).

- ★

Nieuw in 2025
- 🚫

Rolstoeltoegankelijk
- //

Afwijkende openingstijden
- @

Extra activiteit
- 🎵

Uitfeest-optredens

WANDELROUTE ROMAANS (1 KM)

START: JANSKERKHOF RICHTING DOMPLEIN

DE ROMAANSE ARCHITECTUUR, DOMINANT IN EUROPA TUSSEN CA. 1000 EN 1200, KENMERKT ZICH DOOR DIKKE MUREN, KLEINE RAMEN EN HALFRONDE BOGEN. DEZE STIJL, GEÏNSPIREERD DOOR ROMEINSE, KAROLINGISCHE EN BYZANTIJNSE BOUWKUNST, WERD VOORAL TOEGEPAST IN KERKEN EN KLOOSTERS. DONKERE INTERIEURS EN MASSIEVE STRUCTUREN BENADRUKKEN DE ROBUUSTHEID EN EENVOUD. OP DEZE WANDELROUTE PASSEREN WE ROMAANSE BOUWERKEN EN PLEKKEN WAAR VERVALLEN ROMAANSE GEBOUWEN NOG ZICHTBAAR ZIJN.

1. Janskerkhof 2-3, Universiteit Utrecht 🚫
In 1247 werd hier het Minrebroederklooster gebouwd. Na de Reformatie (1581) werd dit de Statenkamer van Utrecht. De natuurstenenpoort is uit 1643.
@ 11.00 - 16.30 uur: Rondleidingen

LOOP RICHTING DE KERK OP HET JANSKERKHOF. STEEK DE DRUKKE (!) WEG OVER: DIT IS DE JANSKERK.

2. Janskerkhof 26, Janskerk 🚫
De 13e-eeuwse kap en het houten tongewelf van de Janskerk (11e eeuw) zijn bewaard gebleven. Na de orkaan van 1674 kwam er een nieuwe voorgevel. Onderdeel van het kerkenkruis.
@ Gidsen Kerken Kijken aanwezig

LOOP VOORBIJ DE KERK EN SLA RECHTSAF DE DRIFT OP. DAARNA LINKSAF RICHTING DE KROMME NIEUWGRACHT. NEEM DE EERSTE AFSLAG RECHTS. LOOP DE STRAAT UIT EN U STUIT OP:

3. Pieterskerkhof 5, Pieterskerk 🚫
De romaanse Pieterskerk (1048) is de oudste nog bestaande kerk van het Utrechtse kerkenkruis.
@ Gidsen Kerken Kijken aanwezig
@ 12.00 uur: Optreden Utrechts Kamerkoor
@ 13.00 uur: Openbare repetitie Gregoriaanse Kring Utrecht
@ 15.30 uur: Optreden Gregoriaanse Kring Utrecht

LOOP DE KERK UIT EN SLA LINKSAF. GA RECHTDOOR, RICHTING HET DOMPLEIN, WAAR U DOMUNDER VINDT. DE ARCHEOLOGISCHE VONDSTEN ALDAAR ZIJN OUDER DAN DE ROMAANSE ARCHITECTUUR, MAAR WEL ROMEINS.

4. Domplein, DOMunder
Onder het Domplein liggen de restanten van een Romeins Castellum en van een eindeloos netwerk van Romeinse steden en forten.
@ Minitours: DOMunder - neem een kijkje (20 min.)
@ Kruiwagentours: Een gids neemt u met een kruiwagen vol kaarten en archeologisch materiaal mee (20 min.)

GA ONDER DE DOMTOREN DOOR EN SLA RECHTSAF. DE ENTREE VAN PALEIS LOFEN VINDT U TUSSEN TWEE HUIZEN OP DE VISMARKT.

5. Vismarkt 17a, Paleis Lofen
Achter Vismarkt 17 en 18 liggen kelders met resten van het voormalig keizerlijk Paleis Lofen, gebouwd voor de Duitse keizer (11e eeuw). Utrecht was onderdeel van een keizerstedennetwerk.
@ Minitours: Neem een kijkje in het verdwenen Paleis Lofen (20 min.)

DIT ZIJN SLECHTS ENKELE MONUMENTEN WAAR U ROMAANSE EN PRE-MIDDELEEUESE BOUWERKEN TERUGVINDT. BEZOEK VOORAL OOK DE RESTEN VAN DE PAULUSABDIJ IN HET UTRECHTS ARCHIEF (HAMBURGERSTRAAT 28, NR. 50) OF DE TUIN VAN HUIZE MOLENAAR (KORTE NIEUWSTRAAT 6, NR. 31). LOOP DAN TERUG NAAR HET DOMPLEIN EN SLA RECHTSAF. AAN UW LINKERHAND ZIET U HUIZE MOLENAAR. LOOP DE STRAAT UIT EN SLA LINKSAF (HAMBURGERSTRAAT): OP HET PLEIN VINDT U HET UTRECHTS ARCHIEF. EINDE VAN DE ROUTE.

WANDELROUTE GOTIEK (4,5 KM)

START: DOMPLEIN

DE GOTISCHE BOUWKUNST (1140) KENMERKT ZICH DOOR SPITSBOGEN, KRUISRIBGEWELVEN EN LUCHTBOGEN. DE HOGERE GEBOUWEN MET GROTE GLAS-IN-LOODRAMEN VULDEN DE KERKEN MET LICHT. DEZE STIJL VERSPREIDDE ZICH VANUIT FRANKRIJK OVER EUROPA EN DOMINEERDE DE KERKELIJKE ARCHITECTUUR EEUWENLANG. TIJDENS DE WANDELING BELEEFT U DE GOTIEK, MAAR OOK ANDERE MONUMENTEN OP DE ROUTE. LIEVER ALLEEN GOTIEK? SLA DAN DE MONUMENTEN MET EEN STERRETJE OVER.

6. Domplein 29, Pandhof van de Dom 🚫
De Pandhof met gotische kruisgang (14e-15e eeuw), gerestaureerd door Pierre Cuypers, verbond de Domkerk met de Kapittelzaal en is onderdeel van het Academiegebouw.
@ Monumentenmarkt, zie pag. 4

7. Domplein 31, Domkerk 🚫
De gotische Domkerk (1254-1525) was hét centrum van het kerkelijke netwerk van de Noordelijke Nederlanden, met de 112 meter hoge Domtoren (1382) als ultiem symbool.
// Geopend tot 15.30 uur
@ 10.30, 11.00, 11.30 uur: Flitsrondleiding (20 min.) langs verborgen plekken (o.a. Domproostenkapel)
@ Voor kinderen: modelboog bouwen in de Domkerk
@ Bezichtigen van maquette
@ 15.30 uur: Zaterdag Middag Muziek

8. Domplein 21, Domtoren
De bouw van dit Utrechtse icoon begon 700 jaar geleden, in 1321. De storm van 1674 scheidde de toren van de Domkerk. De 112-meter hoge toren is na restauratie weer te bewonderen.
@ 10.00 - 16.30 uur: Gratis beklimmingen, zonder rondleiding (tot 70m hoogte, incl. gotische lantaarn en carrillon)
@ 10.00 - 15.30 uur: Familiespeurtocht van de Domtoren naar Het Utrechts Archief. Kraak de code van de kist en schrijf je naam bij in het Logboek der Speurmeuzen. Ophalen bij de Winkel van Utrecht (VVV), Domplein 9

LOOP ONDER DE DOMTOREN DOOR. AAN UW LINKERHAND ZIET U:

9. Poort naast Servetstraat 7, Flora's Hof 🚫 en restauratieatelier Speelklok
In de tuin van het voormalig bischoppelijk paleis begon tuinarchitect H. van Lunteren kwekerij Flora's Hof (1803). Het oude veilinggebouw is nu restauratieatelier.

@ 14.00 - 17.00 uur: Conservator Diantha Vreeken vertelt over de geschiedenis van restauratieatelier De Gaard

LOOP RECHTDOOR OVER DE BRUG. SLA BIJ HET KRUISPUNT BIJ DE BOOM RECHTSAF (CHOORSTRAAT). DAN DE EERSTE STRAAT LINKS. AAN DE LINKERHAND ZIET U EEN GEBOUW DAT AANDOET ALS KERK:

10. Steenweg 6, Buurkerk (Museum Speelklok) 🚫
Tot 1125 de enige kerk voor Utrechtse burgerij (parochiekerk). Sinds 1984 zit hier Museum Speelklok.
@ 14.00, 15.00, 16.00 uur: Historische rondleidingen over de kerk en de fresco's (max. 25 personen, vol=vol)
@ Toegang tot Museum Speelklok is niet gratis

SLA LINKSAF EN NEEM DE EERSTE AFSLAG LINKS, NAAR DE BUURKERK. LINKSAF VINDT U DE ENTREE VAN DE TOREN.

11. Buurkerkhof 10, Buurtoren
In de 55 meter hoge Buurkerk-toren (1388) hangen de kerkelijke en stedelijke luidklokken: de Banklok en de kleine Waak- en Raadsklok.
@ Rondleidingen en demonstraties klokkenluiden door het Utrechts Klokkenluiders Gilde

SLA DE DERDE BUURKERKSTEEG IN. AAN DE OVERKANT ZIET U HUIS ZOUDENBALCH (1467), MET GOTISCHE VOORGEVEL, GEBOUWD IN OPDRACHT VAN EVERT ZOUDENBALCH. DE REST VAN HET HISTORISCHE INTERIEUR IS VERGAAN IN EEN BRAND IN 1903: ALLEEN DE VOORGEVEL KON GERED WORDEN. PIERRE CUYPERS HEEFT DE RESTAURATIE GELEID.

SLA LINKSAF, GA RECHTDOOR DE KUIPERSTEEG IN EN LOOP DOOR TOT HET ST. ELOYEN GASTHUIS. DE ARCHITECTUUR IS NIET GOTISCH, MAAR HET MIDDELEEUESE INTERIEUR SPREEKT TOT DE VERBEELDING.

12. Boterstraat 22, St. Eloyen Gasthuis 🚫 *
Sinds 1440 verzorgde het Utrechts Smedengilde hier gildebroeders. De hamer boven de voordeur verwijst naar de wapenproductie, de stenen poort is uit 1644, de kolfbaan uit 1730.
@ 13.30 en 15.00 uur: Lezing ‘Sint Eloyen Gasthuis, gebouw(d) om te blijven’ door broeder Frank Ooms

VERLAAT HET GASTHUIS, SLA RECHTSAF, TOT AAN DE LIJNMARKT. NOGMAALS RECHTSAF EN LOOP DE OUDEGRACHT AF. ONDERWEG KOMT U LANGS:

13. Wervengebied en werfkelders
De Utrechtse werven vormen een uniek middeleeuws havensysteem, ontstaan langs de Oudegracht (12e eeuw).
@ 11.00 t/m 16.00 uur: Elk uur wandeling met gids over historie en behoud (1 uur). Start op Stadhuisbrug. Tickets vooraf verkrijgbaar bij OMD-informatietent, Domplein (max. 20 personen, vol=vol)
@ 15.30 uur: Filmvertoning ‘De werven van Utrecht’ (90 min.) in Het Utrechts Archief, nieuwste editie, met introductie van de makers (max. 80 personen, vol=vol). Kaartjes verkrijgbaar bij receptie.

STEЕК DE EERSTVOLGENDE BRUG (WEESBRUG) OVER. HIER VINDT U:

14. Oudegracht 270, Doopsgezinde kerk 🚫 *
In 1772 kocht de Doopsgezinde Gemeente hier een pand om een schuilkerk in te richten. De voorgevel werd ingrijpend verbouwd om een statig woonhuis te suggereren.
@ 12.00 uur: Optreden Wim Brunsveld en Rolinde Nefkens, piano en zang
@ 14.00 uur: Optreden Utrechts Kamerkoor
@ Gidsen Kerken Kijken aanwezig

LOOP VERDER DE OUDEGRACHT AF EN STEЕК DE SMEEBRUG OVER. DAN RECHTDOOR DE LANGE SMEESTRAAT IN, DAARNA LINKSAF NAAR DE SPRINGWEG. AAN DE LINKERKANT ZIET U HET BROODHUIS, IN AMSTERDAMSE SCHOOL-STIJL, MET ART DECO-INTERIEUR.

Monumentenmarkt in de Pandhof

In de Pandhof maakt u kennis met deze erfgoedpartijen:

Broer en De Bruyn - doen historisch onderzoek en geven (in eigen beheer) publicaties uit over regionaal- en lokaal-historische onderwerpen, met name de kerkelijke en monastieke geschiedenis van Utrecht en de Middeleeuwen.

Utrechts Klokkenluiders Gilde - luidt de klokken van de Domtoren en andere oude binnenstadstorens en vraagt aandacht voor het handmatig luiden van de klokken.

Gilde Utrecht - stichting van ruim 200 vrijwilligers die rondleidingen geven en allerlei diensten verlenen in en rond de stad Utrecht. Richt zich in het bijzonder op 50-plussers die hun kennis, kundigheid en ervaring willen overdragen.

Historische Kring Tolsteeg-Hoograven - is o.a. gespecialiseerd in de wandtegelfabri-cage van Utrecht en publiceert daar regel-matig over, zoals in het boek 'Utrechtse Tegels 1600 - 1900'.

Monumentenwacht Utrecht - zet zich in voor de instandhouding van cultuurhistorisch waardevolle bouwwerken door het uitvoe-ren van inspecties en het uitbrengen van adviezen. Zo helpen zij eigenaren op tijd preventieve maatregelen te nemen en hoge herstelkosten te voorkomen.

Kerken Kijken Utrecht - deze nieuwkomer op de Open Monumentendagmarkt verzorgt de toeristische openstelling van historische binnenstadskerken in Utrecht, met bijna 200 vrijwilligers.

Sint Maarten Parade - is niet meer weg te denken uit de stad Utrecht. Delen, verbind-en en verhalen vertellen staan centraal. Er is een uitgebreid voorprogramma 'Maand van het Delen' met o.a. ‘Expositie van Licht’ in de Domkerk, Wereldarmoede-dag, en het Stadsgesprek in de bibliotheek - 10 oktober t/m 11 november.

Juniorgidsen Open Monumentendag Utrecht - startpunt van de rondleiding (tussen 10.30 - 16.00 uur) door leerlingen van Montessorischool Buiten Wittevrouwen over de geschiedenis van het Domplein. Zij nemen de bezoekers mee langs monumenten en twintig eeuwen geschiedenis van het plein.

Fondsen en sponsoren

Open Monumentendag Utrecht 2025 is mede mogelijk gemaakt door:

- Gemeente Utrecht: Afdeling Erfgoed en Initiatievenfonds
- Stichting Elise Mathilde Fonds
- Ridderschap van Utrecht
- AM, gebieds- en vastgoedontwikkelaar
- Stadsherstel Utrecht
- Jurriëns
- Aannemingsbedrijf Nico de Bont B.V.
- Utrechts Monumenten Fonds
- Burgy Bouwbedrijf
- Utrecht Marketing
- Van Hoogevest Architecten
- DUIC

Colofon

Deze krant is een uitgave van Stichting Open Monumentendag Utrecht i.s.m. DUIC/DDK te Utrecht.

Redactie: Florence Hanselaar, projectcoördinator, Lange Nieuwstraat 18, 3512 PH Utrecht, 030-2769174
Bijdragen: Teun Bonenkamp, Monique Kampinga, Bettina van Santen, Rune Sassen, Kees Volkers
Foto's: Open Monumentendag Utrecht, Gemeente Utrecht, Dick Verwoed, De Musketon - foto door Wouter van der Sar, RCE
Eindredactie: Eline van Nunen, Roos Volkers
Vormgeving en coördinatie: DDK

15. Springweg 162, Het Broodhuis *****
In 1849 mocht de Joodse gemeenschap een ‘echte’ synagoge bouwen, op de plek van de schuilkerk. In 1926 volgde een grote verbouwing in Art Deco-stijl van architect H. Elte (1983).
// Geopend van 12.30 - 16.15 uur
@ 17.15 uur: Pianorecital door Karel Asberg (o.a. Mozart, Chopin)

LOOP TERUG NAAR RECHTS TOT AAN DE KRUISING MET DE LANGE SMEESTRAAT. HIER LINKSAF EN LOOP RECHTDOOR. AAN DE LINKERKANT STAAT HET:

16. Lange Smeestraat 40, Bartholomeus Gasthuis *****
Al vanaf de 14e eeuw worden hier langdurig zieken verpleegd. In de regentenzaal (1632) hangen prachtige gobelins met natuurvoorstellingen van Maximiliaan van der Gucht.
@ 15.00 en 16.00 uur: Optreden Utrechts Kamerorkest Trajectum (40 min.)
@ Bezoek aan Regentenzaal
@ Brasserie geopend

LOOP NAAR LINKS RICHTING DE SINGEL, SLA LINKSAF. LOOP RECHTDOOR TOT DE KERK:

17. Geertekerkhof 23, Geertekerk *****
De 13e-eeuwse Geertekerk was een van de vier Utrechtse parochiekerken, met het eerste torenslingeruurwerk (1658). In de Franse tijd gebruikt als paardenstal en kazerne. De Remonstrantse Gemeente kocht het in 1954.
@ Gidsen Kerken Kijken aanwezig
@ 12.00 uur: Optreden a capellakoor ZILT
@ 13.30 uur: Optreden Utrechts Kamerorkest Trajectum
@ 15.00 uur: Optreden Capella Con Sensus
@ 16.00 uur: Optreden Utrechts Kamerkoor

LOOP EEN STUK LANGS DE SINGEL, MET O.A. DE BASTIONS VAN DE STADSVERDEDIGING. DIE WORDEN NU OP DIVERSE WIJZE GEBRUIKT. DE STADSVERDEDIGING WAS EEN CRUCIAAL ONDERDEEL VAN HET MIDDELEEUWSE LEVEN TIJDENS DE GOTIEK.

LOOP DOOR HET PAADJE LANGS DE SINGEL NAAR LINKS. LOOP BIJ DE BOCHT DE HEUVEL OP. HIER STAAT:

18. Sterrenburg 1 *****
In opdracht van Karel V bouwde stadsbouwmeester Willem van Noort vier verdedigingswerken (1550) om de stadsmuur te moderniseren, waaronder Sterrenburg: eerst mestopslag (1600), later kort gebruikt als stadsverdediging.
// Geopend vanaf 12.00 uur

VERVOLG DE WEG RICHTING DE TOLSTEEGBRUG. GA VOOR HET LOUIS HARTLOOPERCOMPLEX NAAR LINKS, SLA DE WIJDE DOELEN IN. LOOP RECHTDOOR. ENIGSZINS VERSTOPT ZIET U AAN DE RECHTERHAND:

19. Wijde Doelen 27, Atelier Manenburg (gedeeltelijk) *****
Eén van de bastions is gebouwd in opdracht van Karel V (1550). De binnenplaats met kazematten en glazen dak is nu een atelier.
@ Expositie van beeldhouwers Emilio Timp en Amiran Djanashvili

SLA RECHTSAF. IETS VERDEROP IN DE DOELENSTRAAT VINDT U AAN DE LINKERHAND:

20. ★ Doelenstraat 40, Doelencomplex, Stadsherstel Utrecht *****
Het Doelencomplex (1337) begon als zusterhuis voor ‘goede armen joffrouwen’, groeide uit tot een klooster, in de 17e eeuw een tuchthuis voor bedelaars, en bestaat nu uit kantoren en woningen.
// Geopend van 10.30 - 16.00 uur
@ Kantoor Stadsherstel Utrecht en 3 binnentuinen te bezoeken
@ Informatie over andere monumenten van Stadsherstel beschikbaar

SLA LINKSAF EN LOOP DE STRAAT VERDER UIT. DAARNA WEER LINKS EN LOOP MET DE BOCHT MEE. SLA DAN RECHTSAF. DIT IS:

21. Nicolaaskerkhof 8, Nicolaikerkerk *****
De 12-eeuwse Nicolaikerk was de tweede Utrechtse parochiekerk (na de Buurkerk). De romaanse kerk werd in de 15e eeuw verbouwd tot gotische hallenkerk.
@ Gidsen Kerken Kijken aanwezig
@ 11.00 uur: Rondleiding door Bini Biemans, huishistoricus
@ Tussen 13.00 en 17.00 uur: Korte concerten
@ Vanaf 13.00 uur: Bezichtiging orgel

LOOP NAAR RECHTS, DOOR DE AGNIETENSTRAAT. RECHTS IS HET CENTRAAL MUSEUM.

22. Agnietenstraat 1, Centraal Museum *****
Museum voor o.a. hedendaagse kunst en stadsgeschiedenis vestigde zich in 1921 in het voormalige Agnietenklooster, later uitgebreid met oude cavaleriestallen.
// Geopend vanaf 11.00 uur

LOOP VERDER DOOR DE AGNIETENSTRAAT. U ZIET EEN GROOT GRIJS GEBOUW: DE FUNDATIE VAN RENSWOUDE. WEDEROM NIET GOTISCH, MAAR ZEKER EEN BEZOEK WAARD.

23. Agnietenstraat 5, Fundatie van Renswoude *****
De Fundatie van Renswoude is in 1761 opgericht als weesjongens-internaat, met de erfenis van Maria Duyst van Voorhout. De voorgevel in

18e-eeuws rococo-ontwerp is van Johan Verkerk.
@ Rondleidingen met gids (elke 10 min., 15-25 personen, duur 20 min.)
@ Koffie en thee verkrijgbaar (tegen betaling)

LOOP VERDER IN DEZELFDE RICHTING. DE HOEKWONING AAN DE LINKERHAND IS:

24. Nieuwegracht 205, Refectiekamer *****
In 1651 liet Maria van Pallaes (1584-1664) de Kameren Maria van Pallaes bouwen voor de armen. De Refectiekamer bestond uit een eetzaal, bestuurskamer en keuken. Het gevelteken boven de deur toont de wens voor een goede plaats in de hemel.
@ Doorlopend rondleidingen Utrechts Monumenten Fonds

STEEK DE STRAAT OVER EN LOOP RECHTDOOR, EEN HEUVEL OP. HIER VINDT U STERRENWACHT SONNENBORGH, HET LAATSTE BASTION OP DE ROUTE.

25. Zonnenburg 2, Sonnenborgh, Museum & Sterrenwacht *****
Rond 1550 gaf Karel V opdracht om de stadsmuur uit te breiden met een aantal bastions. Dit is de best bewaarde. Nu publiekssterrenwacht.
@ Publieksbegeleiders aanwezig voor vragen
@ 12.30, 13.15, 14.00, 14.45 uur: Rondleiding in voormalig woonhuis directeur (max. 10 personen, 25 min., vol=vol)
@ 10.15 en 11.30 uur: Rondleiding naar Manenburg (max. 20 personen, 60 min., vol=vol)

LOOP LANGS HET WATER TOT ER EEN PAADJE NAAR LINKS KRUIST, RICHTING EEN GOTISCH GEBOUW WAT LIJKT OP EEN KERK:

26. Servaasbolwerk 1a, Gasthuis Leeuwenbergh *****
Gasthuis Leeuwenbergh (1567) werd als pesthuis gesticht door weldoenster Agnes van Leeuwenbergh. Later een kerk, kazerne en laboratorium, nu gebruikt als concertzaal.
// Geopend tot 16.00 uur
@ Muziekoptredens

SLA, ALS U UIT DE LEEUWENBERGH KOMT, LINKSAF. STEEK DE STRAAT OVER. HIER IS:

27. Schalkwijkstraat, Bruntenhof *****
De kameren van de Bruntenhof voor rooms-katholieke armen werden in 1621 gesticht door advocaat Frederic Brunt op het erf van zijn huis Klein Lepelenburg.

SLA RECHTSAF DE SCHALKWIJKSTRAAT IN EN LOOP RECHTDOOR TOT AAN DE NIEUWGRACHT. STEEK DE BRUG OVER EN SLA RECHTSAF. DIT IS DE ACHTERINGANG VAN:

28. Nieuwegracht 63, Museum Catharijneconvent *****
Gevestigd naast de Catharinakathedraal in het oude Catharijneconvent en -gasthuis. Nu museum voor christelijke kunst en religieus erfgoed.
@ 12.00 en 13.00 uur: Kloosterwandelingen
@ 13.30 en 14.30 uur: Flitslezingen (30 min.)
‘Van gotiek naar renaissance’ door René de Kam, conservator middeleeuwen bij Museum Catharijneconvent (in Auditorium)

VERLAAT HET MUSEUM RICHTING LANGE NIEUWSTRAAT, AAN UW RECHTERHAND ZIET U:

29. Lange Nieuwstraat 36, Catharinakathedraal *****
De voormalige kerk van het Karmelieten- en later Catharijneklooster (1550) stond lang leeg, tot het na 1853 verheven werd tot kathedraal van het Aartsbisdom Utrecht.
// Geopend tot 14.00 uur
@ Gidsen Kerken Kijken aanwezig

GA RECHTSAF DE LANGE NIEUWSTRAAT UIT EN SLA LINKSAF (HAMBURGERSTRAAT). GEEN GOTISCHE KERK, WEL EEN MOOI VOORBEELD VAN LODEWIJK XIV-STIJL.

30. Hamburgerstraat 9, Lutherse kerk *****
Utrechter Abraham Dole stichtte het St. Ursulaklooster (1412), met kapel voor vrouwen. In 1745 uitgebreid tot de Lutherse kerk: een schuilkerk met Lodewijk-XIV gevel.
@ Gidsen Kerken Kijken aanwezig
@ 11.00, 12.00, 13.00 uur: Orgelbespeling (30 min.) door Diederik Blankesteijn en Martijn Smit

SLA RECHTSAF EN DAARNA LINKS RICHTING DE KORTE NIEUWSTRAAT. AAN DE RECHTERHAND ZIET U:

31. Korte Nieuwstraat 6-8, Huize Molenaar *****
Na afbraak van de Pauluskerk (1707) werd dit huis gebouwd. Een deel van de abdij is als tuinmuur bewaard gebleven.
// Geopend tot 12.30 uur
@ Bij mooi weer drankjes in de tuin

WE SLUITEN AF MET EEN BIJZONDER GEBOUW: PAUSHUIZE. SLA RECHTSAF EN LOOP DE TRANS IN. LOOP RECHTDOOR TOT AAN DE KROMME NIEUWGRACHT. DE INGANG VAN PAUSHUIZE VINDT U OVER EEN BRUGGETJE, ONDER DE POORT DOOR, AAN DE LINKERHAND.

32. Kromme Nieuwegracht 49, Paushuize
Paushuize (1517) werd gebouwd in opdracht van Adriaan Floriszoon Boeyens - later Paus Adrianus VI, de enige Nederlandse paus ooit. Een van de oudste stadspaleizen van Nederland.
// Alleen toegankelijk met een rondleiding
@ Elk half uur rondleidingen (laatste om 16.00 uur)

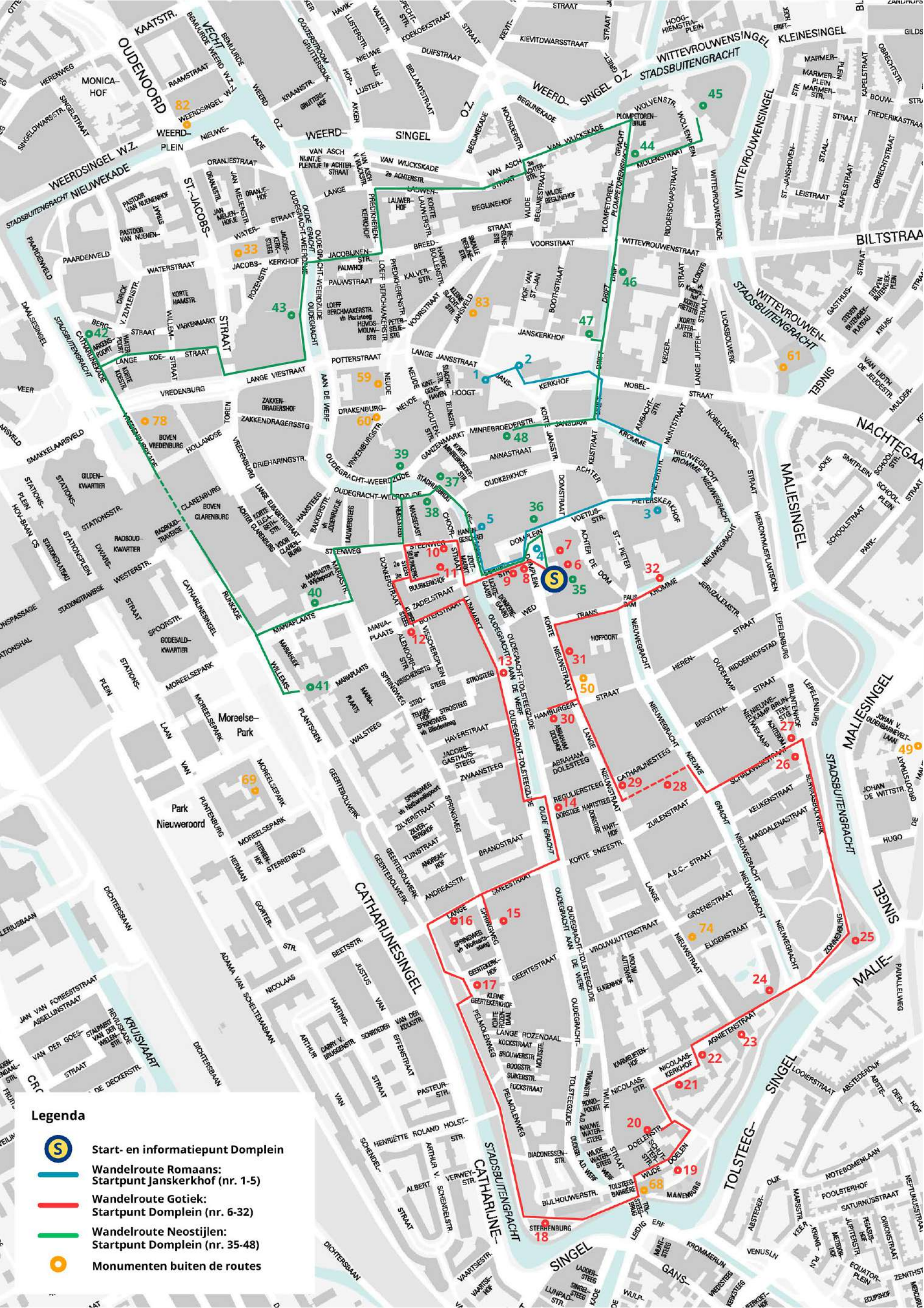
DIT IS HET EINDE VAN DE ROUTE. ER ZIJN NOG TWEE ANDERE GOTISCHE KERKEN GEOPEND TIJDENS MONUMENTENDAG. DEZE KERKEN ZOU U KUNNEN BEZOEKEN:

33. St. Jacobsstraat 171, Jacobikerkerk en –toren *****
Utrechts grootste parochiekerk, al gesticht in 1170. Onderdeel van de Santiago de Compostela pelgrimsroute.
@ Gidsen Kerken Kijken aanwezig
@ 11.30 en 12.30 uur: optreden Domstadjeugdorkest o.l.v. Gerrit Maas
@ 14.00 uur: Orgelconcert
@ Toren: Rondleiding en demonstraties klokken-luiden door het Utrechts Klokkenluiders Gilde

34. Schoolstraat 5, Vleuten, Torenpieinkerkerk *****
Een van de oudste kerken uit Nederland (uit 1000), gewijd aan St. Willibrord (658-739). De huidige toren dateert uit de 13e eeuw, het schip werd in 1971 herbouwd.
// Geopend tot 16.00 uur
@ Bezichtiging Bätz-orgel, gebouwd door de beroemde Nederlandse orgelbouwer Johannes Bätz (19e eeuw)
@ 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00 uur: Rondleiding met gids over de geheimen van de historische kerk, grafkelder en begraafplaats
@ Fototentoonstelling van huidige en vroegere kerkbeelden
@ Historische architectuur wandelroute beschikbaar

De routes

WANDELROUTE NEOSTIJLEN

(3,5 KM)

START: DOMPLEIN

IN (MET NAME) DE 19E EN BEGIN 20E EEUW GREEP DE ARCHITECTUUR VAAK TERUG OP BOUWSTIJLEN VAN VOORGAANDE EEUWEN, ZOALS DE GOTIEK, DE RENAISSANCE OF DE ROMAANSE BOUWSTIJL. MONUMENTEN UIT DIE PERIODE KUNNEN DAARDOOR OUDER OGEN DAN ZE IN WERKELIJKHEID ZIJN. WIE GOED KIJKT, KAN ZO'N GEBOUW IN NEOSTIJL (NEO = NIEUW) DUIDELIJK ONDERSCHIEDEN VAN DE OORSPRONKELIJKE BOUWSTIJL. IN DEZE ROUTE KOMT U DIVERSE NEOSTIJLEN TEGEN.

35. Domplein 29, Academiebouw Het complex is gebouwd in 1891-1894 naar ontwerp van E.H. Gugel en F.J. Nieuwenhuis. De aula is de vroegere 15e-eeuwse kapittelzaal van de Domkerk.
@ 10.00-12.30 uur: Rondleidingen
@ 13.00, 14.00, 15.00 uur: Korte lezingen door Constructievelid Stijn Terlingen in de Senaatszaal
@ 13.30, 14.30, 15.30 uur: Korte lezingen door Constructievelid Rendel de Jong in de Aula

AAN DE ANDERE ZIJDE VAN HET DOMPLEIN VINDT U:

36. Domplein 3, Instituto Cervantes Ontworpen door architecten M.E. Kuiler (1913), ooit dienstgebouw van de Nederduitsch Hervormde Gemeente. Later een ontmoetingscentrum voor Spaanse gastarbeiders (1972), sinds 1992 Instituto Cervantes.
// Geopend vanaf 10.30 uur
@ 11.00 t/m 14.00 uur: Elk uur rondleiding met gids
@ 15.30 uur: Lezing 'Spaans erfgoed met Nederlandse sporen' door Juan Zabía (Engelstalig)

LOOP ONDER DE DOMTOREN DOOR EN VERLAAT HET DOMPLEIN. BIJ DE GRACHT RECHTSAF. LOOP LANGS HET WATER TOT AAN DE STADSHUISBRUG. AAN WEERSZIJDEN TREFT U DEZE TWEE MONUMENTEN:

37. Stadhuisbrug 1, Stadhuis Samengevoegde middeleeuwse woonhuizen, neoclassicistische voorgevel van stadsarchitect J. van Embden (1823), verbouwde achtergevel door architect Miralles (2000).
@ Expositie ‘Droomsingel’, foto's van weerspiegelingen in het water door Eddy Steenvoorden, wandelgang begane grond
@ Informatiemarkt Historische Vereniging Oud-Utrecht in de Hal
@ 11.00 en 14.00 uur: Flitslezingen ‘Architecten van iconische Utrechtse gebouwen’ door Historische Vereniging Oud-Utrecht in Grote Trouwzaal
@ 12.00 - 16.00 uur: Doorlopend ‘Stadhuis Speurhuizen’, kinderspeurtocht, wandelgang 1e etage
@ 13.30, 15.00, 16.30 uur: Het Stadhuistoneel speelt (35 min.): ‘De Roaring Eighties: Utrecht platzak’, vrolijk politiek toneel in Raadzaal. De cast: 9 raadsleden, 2 wethouders, 1 plaatsvervangend griffier. Gratis kaarten een half uur voor aanvang verkrijgbaar (vol=vol)

38. Oudegracht 167, Magazijn de Zon Vanaf 1898 zat hier Magazijn de Zon, later V&D. Huidige gevels zijn uit 1925 en 1933. Momenteel wordt het pand gerestaureerd en komt hier het Nationaal Literatuur- en Kinderboekenmuseum.
// Max. 40 bezoekers per keer
@ Begane grond: Restauratiebouwbedrijf Burgy vertelt over het pand
@ 11.00 - 16.00 uur: Elk uur voorstelling door verhalendame van het Literatuurmuseum/ Kinderboekenmuseum (15 min.)

BIJ HET VERLATEN VAN HET PAND ZIET U AAN DE OVERKANT HET VOLGENDE GEBOUW. NEEM DE EERSTE BRUG AAN DE LINKERZIJDE EN STEEK DEZE OVER:

39. Oudegracht 158, Winkel van Sinkel Een van de oudste Nederlandse warenhuizen (1839), later bankgebouw, nu horeca. Vier in ijzer gegoten vrouwenbeelden ondersteunen de neoclassicistische gevel.
@ ‘BELLE VUE’: Leg het mooiste kijkje op ‘Erfgoed & Architectuur’ vast op tekenpapier vanuit de Balzaal (1e etage). Tekenspullen aanwezig of zelf meenemen.

LOOP TERUG OVER DEZELFDE BRUG, NEEM LINKS DE HEKELSTEEG LANGS HET WITTE PAND. SLA BIJ DE WINKELSTRAAT (STEENWEG) RECHTSAF EN DAARNA BIJ DE HEMA LINKSAF (MARIASTRAAT). BIJ UITKOMEN STRAAT DIRECT RECHTSAF. U KOMT LANGS:

40. Mariaplaats 14, Sociëtiët de Vereniging Op de plek van een middeleeuws huis van het kapittel van de St. Marie vestigde zich een herensociëteit (1872). De sociëteitszaal aan de voorzijde dateert uit 1880.
@ Inleiding met rondleiding over historie en omgeving

WEG VERVOLGEN TOT AAN HET WATER (STADSSINGEL). SLA VÓÓR DE BRUG LINKSAF, U KOMT BIJ:

41. Willemlantsoen 2, Gertrudiskathedraal en –kapel De mooiste 17e-eeuwse schuilkerk van Nederland was de Gertrudiskapel. De Gertrudiskathedraal is gebouwd (1914) als zetel van de oudkatholieke aartsbisschop.
@ Gidsen Kerken Kijken aanwezig
@ 12.00 en 13.00 uur: Optreden door Utrechts vrouwenkoor Espresso o.l.v. Vincent Doek

LOOP IETS TERUG, STEEK DE WEG OVER EN BLIJF LANGS HET WATER LOPEN, TOT AAN DE GLAZEN GEVEL VAN WINKELCENTRUM HOOG CATHARIJNE. GA NAAR BINNEN, LOOP RECHTDOOR EN NEEM AAN DE ANDERE ZIJDE DE UITGANG. BIJ UITKOMEN WINKELCENTRUM RECHTS LANGS HET WATER BLIJVEN LOPEN. BUSBAAN OVERSTEKEN EN RECHTDOOR LOPEN. AAN UW RECHTERHAND ZIET U:

42. Catharijnekade 9, Bunk Hotels, vml. Westerkerk (gedeeltelijk) Voormalige kerk in eclectische stijl (1891) met neoclassicistische elementen. Een groot houten tongewelf overkluist de kerkzaal. Nu hotel, restaurant en cultuurpodium.
@ Doorlopend: Kerk en orgel te bezichtigen
@ 11.15 uur: Mezzosopraan Anna ter Schegget en pianiste Elizaveta (Liza) Bochkareva brengen liederen uit de romantiek (o.a. Brahms, Schubert, Alma Mahler)

BIJ VERLATEN PAND LINKSAF EN DIRECT WEER LINKS (LANGE KOESTRAAT). STRAAT VOLGEN TOT AAN ASFALTWEG (U ZIET DE GLAZEN GEVEL VAN DE BIJENKORT AAN DE OVERZIJDE). SLA RECHTSAF EN BIJ DE KRUISING MET STOPLICHTEN LINKSAF (LOOP AAN LINKERZIJDE VAN DE BUSBAAN). TER HOOGTE VAN DE GRACHT VÓÓR DE BRUG LINKSAF. U KOMT LANGS:

43. Oudegracht 69, Sint Augustinuskerk Een van de eerste grote katholieke kerken (1840) in Nederland sinds de Reformatie, ontworpen door Karel George Zocher, de jongere broer ‘van’. In 2024 heropend.
// Geopend tot 11.30 uur en vanaf 13.00 uur
@ 11.15, 13.00, 14.45 uur: Optreden Cantemus Domino
@ Gidsen Kerken Kijken aanwezig
@ 14.00 uur: Orgelconcert door Paul van der Woude

BIJ VERLATEN KERK LINKSAF DE WEG LANGS GRACHT VERVOLGEN. NEEM DE EERSTE BRUG RECHTS OVER DE GRACHT EN DAN HET STRAATJE RECHTDOOR (JACOBIIJNENSTRAAT). BIJ UITKOMEN STRAAT LINKSAF (PREDIKHERENKERKHOF) EN DAARNA DE EERSTE STRAAT RECHTSAF (LANGE LAUWERSTRAAT). DEZE HELEMAAL UITLOPEN (WORDT SMALLER) TOTDAT U LINKSAF IETS OMLAAG UITKOMT OP DE VAN ASCH VAN WIJCKSKADE. HIER RECHTSAF EN DEZE STRAAT VOLGEN TOT BIJ DE GRACHT (PLOMPETORENGRACHT). LOOP LINKS LANGS DE GRACHT EN U KOMT LANGS:

44. Plompetorengracht 15a-17, Erfgoed Gemeente Utrecht Vernoemd naar de Plompetoren (14e eeuw), onderdeel van de stadsommuring (1832). Sinds 2024 zit hier de afdeling Erfgoed Gemeente Utrecht.
@ Doorlopend: Expositie ‘Werken aan Utrechts Erfgoed’
@ 13.00 uur: Lezing (30 min.) ‘Vers uit eigen bodem’, stand van zaken onderzoek archeologie door gemeentelijk archeologen
@ 14.00 uur: Lezing (30 min.) ‘Visualisatie van archeologie in de stedenbouw en openbare ruimte’ door Herre Wynia
@ 15.00 uur: Lezing (30 min.) ‘Het verhaal van de stadsvernieuwing in Utrecht in de jaren 1970-1990’ door Bettina van Santen
@ 16.00 uur: Lezing over onderzoek bouwhistorie

door Daan Schaars
BIJ VERLATEN PAND LINKSAF EN DIRECT DAARNA DE EERSTE STRAAT LINKS (MOLENSTRAAT). STRAAT UITLOPEN. BIJ UITKOMEN STRAAT ZIET U SCHUIN LINKSVOOR DE ENTREE TOT:

45. Wolvenplein 27, Gevangenij Wolvenplein De voormalige Penitentiaire Inrichting Wolvenplein op bolwerk Wolvenburg (1856), naar ontwerp van Isaac Warnsinck. Wordt nu herbestemd.
@ Route door gebouw over historie en plannen voor hergebruik
@ De huidige gebruikers hebben hun celdeur openstaan en vertellen over hun werk

LOOP TERUG NAAR DE PLOMPETORENGRACHT EN VERVOLG DE ROUTE LINKS LANGS HET WATER. STEEK OVER NAAR DE DRIFT. U KOMT LANGS:

46. Drift 27, Universiteitsbibliotheek (gedeeltelijk) Van oorsprong twee grote middeleeuwse huizen. In 1807-1809 samengevoegd door architect J.D. Zocher Sr., als paleis voor Lodewijk Napoleon.
@ 10.30 -16.00 uur: Rondleidingen
@ Hand-outs beschikbaar voor bezoekers zonder rondleiding

WEG LANGS DE GRACHT VERVOLGEN. STEEK BIJ DRIFT 15 RECHTS DE BRUG OVER. RECHTS OP DE HOEK ZIET U:

47. Janskerkhof 13, Universiteit Utrecht Achter de sobere classicistische voorgevel van dit huis uit 1648 schuilt een interieur met Lodewijk XV-elementen, zoals plafondschilderingen, damastenbehang en sierstucwerk. Nu in gebruik door Universiteit Utrecht.
@ 11.00 - 16.30 uur: Rondleidingen

BIJ VERLATEN PAND RECHTDOOR RICHTING BUSBAAN. STEEK OVER EN NEEM DE STRAAT LINKS LANGS HET WATER (DRIFT). EERSTE KRUISING RECHTS, TWEEDE KRUISING SCHUIN DE MINREBROEDERSTRAAT IN. HIER KOMT U LINKS LANGS:

48. Minrebroederstraat 21, Willibrordkerk Neogotische kerk (1876), naar ontwerp van Alfred Tepe, met sober exterieur en rijk gedecoreerd interieur: een ‘Gesamtkunstwerk’.
// Geopend vanaf 11.00 uur
@ Gidsen Kerken Kijken aanwezig
@ Korte orgeldemonstraties

TERUG NAAR HET DOMPLEIN: BIJ HET VERLATEN VAN DE KERK TWEE KEER RECHTS (KORTE JANSSTRAAT). U LOOPT RECHT TEGEN DE DOMKERK AAN. GA HIER RECHTS EN U BENT TERUG OP HET DOMPLEIN.

BUITEN DE ROUTE

49. Maliebaanstation 16, Maliebaanstation Het Maliebaanstation (1874) deed tot 1939 dienst. In oude eer hersteld, nu entree van het Spoorwegmuseum.
@ 11.00 uur: Lezing ‘Stationsarchitectuur aan de Maliebaan’ door Arjan den Boer, publicist architectuur en spoorwegen, over o.a. de architect, de architectuurstijl en de veranderingen van het Maliebaanstation in de loop der jaren (Wachtkamer 3e klasse)
@ Toegang tot Spoorwegmuseum is niet gratis

50. Hamburgstraat 28, Het Utrechts Archief Het Utrechts Archief zit in het voormalige gerechtsgebouw van Utrecht, dat op haar beurt intrek nam in de 11-eeuwse Paulusabdij. De voorgevel is een neoclassicistisch ontwerp van Christiaan Kramm.
@ Tijdelijke tentoonstelling ‘Voor het kiezen’: 650 jaar samen bouwen aan democratie in de provincie Utrecht
@ 10.00 - 15.30 uur: Familiespeurtocht van Domtoren naar Het Utrechts Archief. Kraak de code en schrijf je naam op in het Logboek der Speurhuizen. Verkrijgbaar bij de Winkel van Utrecht (VVV), Domplein 9
@ 10.30 t/m 15.30 uur: Elk uur rondleiding ‘Hamburgerstraat 28: de Paulusabdij en de Rechtbank’ (25 min.)
@ 11.00 t/m 16.00 uur: Elk uur rondleiding ‘Bevrijding & bezetting’ (45 min.)

@ 13.00 - 16.30 uur: Kinderworkshop ‘Geheimschrift’ (6+) – Inloop
@ 15.30 uur: Filmvertoning ‘De werven van Utrecht’(90 min.), nieuwste editie, met introductie van de makers. Max. 80 personen, vol=vol. Kaartjes verkrijgbaar bij de receptie.

51. Veeartsenijstraat 155, Paardenkathedraal (alleen b.g.) C.H. Peters ontwierp dit pand in 1904 als manege voor de revalidatie van paarden voor de Rijks Veeartsenijschool. Vanwege de neogotische stijl bestempeld tot ‘Paardenkathedraal’. Nu een theater.
@ Toelichting op gebouw

52. ★ Veeartsenijpad 150, Restaurant Goesting, voorm. Hondenstal (gedeeltelijk) Gebouwd als hondenstal voor de Rijks Veeartsenijschool. Het ontwerp, in functionele stijl, doet qua indeling denken aan een Romeinse basilica. Nu restaurant Goesting.
// Geopend vanaf 11.00 uur
@ 12.00 en 13.00 uur: Journalist Ton van de Berg, alias Koos Marsman, vertelt in het ‘Utrechts’ over de geschiedenis van het pand en de omgeving

53. ★ F.C. Donderstraat 105-139, Regentenkamer Ooglijdersgasthuis Voormalig oogziekenhuis in neo-renaïssancestijl naar ontwerp van D. Kruyf (1892). Uit binnen- en buitenland kwamen patiënten naar Utrecht voor een behandeling door oogarts F.C. Donders. Nu appartementen.
@ 10.00 - 17.00 uur: Elk half uur een rondleiding (max. 12 personen). Verzamelen bij de ingang aan de spoorzijde F.C. Dondersstraat 105 - 139

54. Adriaen van Ostadelaan 4, Sint Aloysiuskerk De parochie in Abstede werd in 1906 gesticht. De huidige kerk werd ontworpen door H.W. Valk in neo-Byzantijnse en neo-romaanse stijl.
@ Bezichtiging priesterlijke kazuels
@ Bezichtiging attributen van de Oekraïense gemeenschap

55. Van Limburg Stirumplein 2, Holy Trinity Church De Anglicaanse Holy Trinity Church (1911-1913) werd gebouwd naar een neogotisch ontwerp van Petrus Johannes Houtzagers. De glas-in-loodramen van Henry Bosdelt zijn tussen 1913 en 1925 geplaatst.
@ English tearoom met nadruk op Engelse bakstijl

56. Kanaalstraat 198, Stads klooster Utrecht De kerk in Lombok (1902-1903) is ontworpen door J. Cuypers en J. Stuyt, opgetrokken in neo-romaanse baksteen. Een burgerinitiatief behoedde het gebouw voor verkoop. Nu Stads klooster Utrecht.
// Geopend vanaf 12.00 uur
🎶 UITfeest ism Gaudeamus Festival.
Zie ook pagina 2 en voor volledige programma: [www.uitfeest.nl](#).

57. ★ Leidseweg 90, Het Muntgebouw De Rijksmunt werd in 1911 ontworpen door C.H. Peters, in neo-classicistische stijl, met rijk gedecoreerde voorvleugel. Tot 2020 werden hier munten geslagen en bewaard. Wordt nu gerenoveerd tot kantoor- en creatieve ruimten.
@ Doorlopend: Rondleidingen en presentatie door restauratiebedrijf Jurriëns
@ Doorlopend: Documentaire over het Muntgebouw
@ Kleurplaat of zelf tekening maken van Muntgebouw voor kinderen

58. Pastoor Ohlaan 34, Vleuten, St. Willibrordkerk De kerk uit 1885 heeft een kenmerkende neogotische stijl. De pastorie, processietuin en begraafplaats maken deel uit van het ontwerp.
// Geopend tot 16.00 uur
@ Brocantemarkt in pastorietuin
@ 10.00 - 14.00 uur: Elk uur een orgelspel
@ 10.30 - 15.30 uur: Elk uur een rondleiding (30 min.) in de kerk, pastorietuin en kerkhof
@ Route met QR-code aanwezig (kerk en kerkhof)
@ Historische architectuur wandelroute beschikbaar

FIETSRUTE
AMSTERDAMSE SCHOOL
& HET NIEUWE BOUWEN
(Utrecht Oost, 10 KM)

START: DE NEUDE

ALS REACTIE OP DE NEOSTIJLEN UIT DE 19E EEUW (ZIE THEMA 3) ONTSTONDEN IN DE 20E EEUW BOUWSTIJLEN DIE WILDEN BREKEN MET DE TRADITIONELE ARCHITECTUUR. ONTDEK TWEE VAN DIE MODERNE STIJLEN: DE AMSTERDAMSE SCHOOLSTIJL - TE HERKENNEN AAN VEELVULDIG GEBRUIK VAN BAK- EN NATUURSTEEN, ROND GEMETSELDE BOUWDELEN EN DECORATIEVE ELEMENTEN - EN DE VEEL RADICALERE STIJLEN DIE BEHOORDEN TOT HET NIEUWE BOUWEN. MATERIALEN ALS STAAL, BETON, EN GROTE GLASPARTIJEN IN COMBINATIE MET EEN FUNCTIONELE STIJL, ZORGEN VOOR EEN MODERNE EN ZAKELIJKE UITSTRALING. EEN STATEMENT ALS START VAN DE MODERNE TIJD.

AAN DE NEUDE VINDT U DE EERSTE TWEE PANDEN:

59. Neude 11, Bibliotheek Neude
Dit voormalige postkantoor is gebouwd tussen 1917-1924 in Amsterdamse Schoolstijl naar een ontwerp van J. Crouwel. Bijzonder zijn de paraboolvormige hal en de gele verglaasde bakstenen.
@ 10.00 en 12.30 uur: Rondleiding, vooraf reserveren via bibliotheekutrecht.nl/rondleidingen of aansluiten op de Monumentendag zolang er plek is. Verzamelen in de hal.
@ Ontdek de bieb op eigen gelegenheid aan de hand van een speurtocht
🎧 **UITfeest**-optredens, zie ook pagina 2 en voor volledige programma: www.uitfeest.nl

60. Vinkeburgstraat 26-200, Neudeflat
De 62 meter hoge flat, een iconische ontwerp van architect Maaskant (1961) met witte emaille- en aluminiumplaten, is geliefd en gehaat. Gemeentelijk monument sinds 2017. Nu appartementen.
@ QR-code op [entreeraam met informatie](#), monument zelf niet te bezoeken.

VERLAAT DE NEUDE VIA DE LANGE JANSSTRAAT. FIETS LANGS DE BUSBAAN, VOORBIJ DE JANSKERK, RECHTDOOR. VLAK VÓÓR DE VERKEERSLICHTEN ZIET U LINKS:

61. Lucasbolwerk 24, Stadsschouwburg
Het gebouw van Willem Dudok toont diens voorkeur voor stalen raampartijen en geelwit geglazuurde stenen.
@ 10.00, 11.30 en 13.00 uur: Rondleidingen, max. 25 personen, reserveer tickets vooraf via stadssschouwburg-utrecht.nl

WEG VERVOLGEN EN BIJ VERKEERSLICHTEN LINKS (WITTEVROUWENSINGEL). BLIJF RECHTDOOR FIETSEN LANGS DE BUSBAAN TOT DEZE EEN SCHERPE BOCHT NAAR RECHTS MAAKT, STEEK BIJ DE VERKEERSLICHTEN DE BUSBAAN OVER EN FIETS DE BEKKERSTRAAT IN. AAN HET EIND VAN DE STRAAT KOMT U RECHTS LANGS:

62. Bekkerstraat 141, Het Anatomiegebouw
Dit Veterinair Anatomisch Instituut, onderdeel van de Rijks Veeartsenijschool, werd door J. Crouwel (1918) in dezelfde stijl ontworpen als het voormalig postkantoor op de Neude. De snijzaal op het noorden werd optimaal gesitueerd voor het werken met kadavers.
@ [Rondleidingen](#)

VERLAAT HET PAND EN NEEM LINKS HET HOEFSMEDERIJPAD, LOOP HIER MET DE FIETS AAN DE HAND. VOORBIJ HET ROOD-WITTE PAALTJE KUNT U WEER FIETSEN. STEEK AAN HET EIND OVER NAAR HET VEEARTSENIJPAD.

U PASSEERT TWEE MONUMENTEN DIE BEHOREN TOT HET THEMA NEO-STIJLEN. EERST LINKS NR. 52 (RESTAURANT GOESTING) EN AAN HET EIND VAN HET FIETSPAD NR. 51 (PAARDENKATHEDRAAL).

STRAAT UITFIETSEN, BUSBAAN OVERSTEKEN EN LINKS HET FIETSPAD OP. BIJ VERKEERSLICHTEN SCHUIJN OVERSTEKEN EN RECHTDOOR FIETSEN (OVER DE SPOORWEGOVERGANG). SLA BIJ DE VOLGENDE VERKEERSLICHTEN SCHERP RECHTSAF (BUSBAAN OVERSTEKEN) HET FIETSPAD OP.

HOU LINKS AAN EN FIETS LANGS HET BLOEMEN-KRAAMPJE (PRINSESSELAAN). WEG VERVOLGEN (DE STRAAT VERANDERT DIVERSE KEREN VAN NAAM) - NA EEN S-BOCHT WORDT HET DE STADHOUDERSLAAN - TOT AAN DE EERSTVOLGENDE VERKEERSLICHTEN. GA HIER LINKS (PRINS HENDRIKLAAN). VLAK VÓÓR HET VIADUCT ZIET U LINKS:

63. Prins Hendriklaan 50, Rietveld Schröderhuis
In 1924 ontwierp Gerrit Rietveld het huis in opdracht van Truus Schröder, die hier tot 1985 woonde. UNESCO Werelderfgoed sinds 2000.
// Geopend van 11.00 - 13.00 uur en van 14.00 - 16.00 uur
@ [Flitsbezoeken](#)

GA HET VIADUCT ONDERDOOR EN SLA DIRECT LINKSAF. U KOMT BIJ DE VOLGENDE TWEE MONUMENTEN:

64. Erasmuslaan 5
Woning van Rietveld (1936) volgens de principes van het Nieuwe Bouwen. Typerend zijn de grote ramen met dunne stalen kozijnen, platte daken en wit gepleisterde gevels.
@ [Toelichting over het pand](#)
@ [Begane grond geopend](#)

65. Erasmuslaan 9, Modelwoning Gerrit Rietveld
Deze woning werd zes jaar na het Rietveld Schröderhuis door Rietveld ontworpen en ingericht volgens de principes van het Nieuwe Bouwen. In oude staat hersteld met stukken uit de collectie van het Centraal Museum.
@ [Exposities door Bos Fine Art met geometrisch abstracte kunstwerken van 15 internationale kunstenaars](#)

GA TERUG NAAR HET RIETVELD SCHRÖDERHUIS EN FIETS DE STRAAT ER RECHT TEGENOVER IN (LAAN VAN MINSWEERD). NEEM DE 4E STRAAT RECHTS (FRANS HALSSTRAAT) EN VERVOLGENS DE 2E STRAAT LINKS (JACOB VAN RUISDAELSTRAAT). NEEM DE 1E STRAAT RECHTS (HOBBEMASTRAAT) EN U KOMT LINKS LANGS:

66. Hobbemastraat 35, Wilhelminakerk
Deze kerk in Amsterdamse Schoolstijl werd ontworpen door H.F. Mertens (1930-1931) en past naadloos in de architectuur van de wijk.
// Geopend van 11.00 tot 16.00 uur
@ [Toelichting](#)
@ [Koffie en thee](#)

BIJ VERLATEN KERK DE WEG VERVOLGEN. LINKS ZIET U:

67. ★ Hobbemastraat 25, Wooncomplex 'De Utrecht'
In 1919 richtten vijf leraren Woningbouwvereniging Utrecht op voor de bouw van 91 middenstandswoningen. Het complex (1924), met paraboolvormige poort, werd ontworpen in Amsterdamse Schoolstijl door J. van Laren.
// Geopend van 11.00 - 16.00 uur
@ [Bewoners van De Woonvereniging Utrecht stellen het binnenterrein open voor bezoekers - toegang via poort aan Hobbemastraat 25.](#)

WEG VERVOLGEN, BIJ ASFALTWEG RECHTS EN DAARNA DIRECT LINKS (VERVOLG HOBBEMASTRAAT). VÓÓR DE BRUG LINKS (REMBRANDTKADE). U KOMT LANGS WOONCOMPLEX ‘HET NIEUWE WOONHUIS’, EEN BLOK VAN 42 FLATWONINGEN, ONTWORPEN DOOR JAN EN THEO STUIVINGA IN AMSTERDAMSE SCHOOL-STIJL. BIJZONDER ZIJN DE HALFRONDE GEMETSELDE ERKERS, DE RONDBOOGDEUREN EN DE HONINGRAATRAMEN.

AAN HET EIND VAN DE REMBRANDTKADE LINKSAF (ADRIAEN VAN OSTADELAAN). OP DE HOEK ZIET U DE ALOYSIUSKERK IN NEO-STIJL (VANDAAG GEOPEND). GA RECHTDOOR EN BIJ DE VERKEERSLICHTEN RECHTS (RUBENSLAAN). BIJ DE VOLGENDE TWEE VERKEERSLICHTEN RECHTDOOR FIETSEN, ONDER HET VIADUCT DOOR EN WEG VOLGEN. BIJ DE T-SPLITSING MET VERKEERSLICHTEN (TOLSTEEGSINGEL) LINKSAF LANGS HET WATER VAN DE SINGEL. BIJ DE EERSTVOLGENDE BRUG ZIET U AAN UW RECHTS:

68. Tolsteegsbrug 1, Louis Hartlooper Complex
Voormalige politiepост (1928), Tolsteegbrug, kademuur en bushalte in Amsterdamse Schoolstijl naar ontwerp van Utrechtse architect J.I. Planjer. Nu filmhuis met horeca.
// Geopend van 10.00 – 12.00 uur

ROUTE LANGS SINGEL VERVOLGEN MET HET WATER AAN DE RECHTERHAND. NA EEN RUIME BOCHT NAAR RECHTS FIETST U RECHTDOOR IN NOORDELIJKE RICHTING OVER DE CATHARIJNESINGEL. BLIJF RECHTDOOR FIETSEN EN U ZIET LINKS:

69. Moreelsepark 3, De Inktpot
Het grootste bakstenen gebouw van Nederland werd in 1919 gebouwd in opdracht van de NS naar ontwerp van G.W. van Heukelom. De fundering bestaat uit rails.
@ [Bezoek alleen mogelijk met rondleidingen](#) (doorlopend), laatste rondleiding om 16.00 uur. Reserveren niet nodig.

EINDE FIETSRUTE. VOLG DE SINGEL VERDER RICHTING HOOG CATHARIJNE EN HET STATION. GA BIJ DE EERSTE BRUG RECHTS OM VIA DE MARIAPLAATS TERUG TE KEREN NAAR HET CENTRUM. HIER IS EEN BEWAAKTE FIETSENSTALLING (GRATIS).

BUITEN DE ROUTE

70. Prinses Beatrixlaan 2, Vorstelijk Complex (voorm. Prins Bernhardschool)
Dit complex werd in 1924-1925 gebouwd als lagere school, naar ontwerp J. van Dillewijn. Het siermetselwerk, de typografie boven de entree en de vlaggenmastvoeten zijn kenmerkend voor de Amsterdamse Schoolstijl. Het gebouw vormt samen met de voormalige Prinses Beatrixschool het Vorstelijk Complex. Nu een restaurant, theater en buurthuis.
// Geopend vanaf 12.00 uur
@ 13.00, 14.00, 15.00 en 16.00 uur: Rondleidingen ‘Als muren konden praten’: een rondleider en een voormalig gebruiker van de Prinses Christinaschool of de Prinses Beatrixschool vertellen de verhalen van het Vorstelijk Complex.
🎧 **UITfeest** ism ZIMIHC theater Zuilen staat in teken van zelf kunst maken. Zie ook pagina 2 en voor volledige programma: www.uitfeest.nl

71. Dr. M.A. Tellegenvlaan, Villa Jongerius en voormalig Hoofdkantoor
In 1938 liet succesvolle Utrechtse autodealer Jan Jongerius het complex bouwen naar eigen ontwerp met elementen van art deco en Nieuwe Zakelijkheid. Sinds 2007 volledig gerestaureerd.
// Geopend vanaf 13.00 uur
@ [Bezichtiging beide monumenten met informatie door familieleden](#)
@ [Vertoning van films en foto's over de historie en restauratie van het complex](#)
@ [Grand Café geopend voor koffie, thee of borrel](#)

72. ★ Breitnerlaan 9, Huis Muus
Dit modernistische woonhuis, met betonskelet, flexibele schuifwanden en transparante gevel werd in 1959 ontworpen door Gerrit Rietveld en Han Schröder, in opdracht van Philip Marius Muus. Sinds 2016 beschermd als gemeentelijk monument.
@ [Bezoek uitsluitend mogelijk op fietstocht o.l.v. een gids. Vertrek ieder uur vanaf het Domein, start eerste tocht om 10.30 uur en laatste om 15.30 uur, maximaal 15 deelnemers per rit. Duur: een 1,5 uur. Kaarten afhalen bij de informatient op het Domein. N.B. Op de fietsroute wordt of Breitnerlaan nr. 1 of nr. 9 bezocht.](#)

73. Breitnerlaan 1, Woonhuis C.D.J Brandt
P. Bloemsmā, die onder meer samenwerkte met de zoon van Rietveld, ontwierp in 1956 deze boven- en benedenwoningen die ogen als één villa, in opdracht van de Utrechtse hoogleraar C.D.J. Brandt.
@ [Bezoek uitsluitend mogelijk op fietstocht o.l.v. een gids. Vertrek ieder uur vanaf Domein, start eerste tocht om 10.30 uur en laatste om 15.30 uur \(max. 15 deelnemers per rit, duur een 1,5 uur\). Kaarten afhalen bij het infopunt op het Domein. N.B. Op de fietsroute wordt of Breitnerlaan nr. 1 of nr. 9 bezocht.](#)

JONGE MONUMENTEN

VORIG JAAR HEEFT DE GEMEENTE UTRECHT 36 PANDEN DIE GEBOUWD ZIJN TUSSEN 1970 EN 2008, AANGEWEEZEN ALS MONUMENT. DAARMEE WORDT OOK HET MEEST RECENTE ERFGOED BESCHERMD VOOR DE TOEKOMST.

74. Lange Nieuwstraat 106, De Oude Hortus/Universiteitsmuseum UMu
Het Universiteitsmuseum is gevestigd in het voormalige Botanische Laboratorium (1902-1920). Koen van Velzen ontwierp de kersenhouten binnenbouw achter een glazen gevel met doorkijk (1997). Daarachter: de Oude Hortus van de Universiteit Utrecht (1723), de Oranjerie (1726) en het Zaadhuis (1768; nu museumcafé).
@ 14.00 en 15.00 uur: [Optreden Wereldmuziekkor Sophie's Voice](#)
@ [Entree Universiteitsmuseum is niet gratis, de Oude Hortus wel.](#)

75. ★ Amsterdamsestraatweg 441a, Oranjekapel
In 1985 werd de Oranjekerk (1925) gesloopt en vervangen door een kapel, ontworpen door architect Van Overhagen, waarvan de oude toren behouden bleef. De kapel heeft een intieme kerkzaal met een met een voor die tijd zeer moderne inrichting.
// Geopend tot 16.00 uur
@ [Tijdlijn vanaf 1925 tot heden en artikelen over de bouw](#)
@ Elk uur: Muziek, gevarieerd viool, dwarsfluit, zang, piano
@ 12.30 uur: Kort middaggebed

76. ★ Hondsrug 19, Buurtcentrum de Musketon
Dit buurtcentrum, naar ontwerp van Peter Strijker, kwam in 1984 tot stand met inspraak van de bewoners. Flexibele ruimtes maken het pand inzetbaar voor theater, bibliotheek, bijeenkomsten en kinderopvang.
// Geopend vanaf 12.00 uur
@ [Kleine expositie over de ontstaansgeschiedenis in de hal](#)
@ [Leden Historische Kring aanwezig voor toelichting](#)
@ 14.00, 15.00, 16.00 uur: Korte rondleiding

77. ★ Madridstraat 1, Het Gebouw (De Vrijstaat)
Dit tentoonstellingsgebouw werd in 2006 ontworpen door kunstenaar Stanley Brouwn en architect Bertus Mulder. Brouwn gebruikte zijn eigen maatsysteem, de ‘Brouwns voet’.
@ [Ontdek Het Gebouw als monument door creatieve activiteiten](#)

Jouw monument, ons vakmanschap

www.burgy.nl

78. ★ Vredenburgkade 11, TivoliVredenburg (Grote Zaal)

De komst van Muziekcentrum Vredenburg in 1976 voorkwam de bouw van een autoweg over het Vredenburgplein. De Grote Zaal, naar structuralistisch ontwerp van Herman Hertzberger, wordt geroemd vanwege de akoestiek en is daarom behouden bij de herontwikkeling tot TivoliVredenburg (2014).
// Geopend tot 16.00 uur
@ 11.00 en 14.00 uur: Theatertechniek in de Grote Zaal: met een technicus backstage
@ 12.00 uur: Erfgoedroute langs kloostermuur en andere historische fragmenten
@ Film: Grote Zaal, Grote Dromen over de verbouwing van de foyers

OVERIGE MONUMENTEN

79. Dorpsstraat 1, Vleuten Broederschapshuisjes

De Broederschapshuisjes zijn tussen 1599 en 1624 gebouwd als armenwoningen. Nu in gebruik van Historische Vereniging Vleuten, De Meern, Haarzuilens en Leidsche Rijn.
// Geopend tot 16.00 uur
@ Tentoonstelling ‘80 jaar vrijheid’ over de geschiedenis vanaf de Tweede Wereldoorlog
@ 11.00 en 14.00 uur: Start architectuurfietstocht o.l.v. een gids (duur 1,5 uur)
@ Historische architectuur wandelroute beschikbaar

80. Hoge Woerdplein 1, De Meern Castellum Hoge Woerd

Op de resten van een Romeins fort is Castellum Hoge Woerd verzezen. Een complex met een museum, opgegraven Romeins schip, replica van een Romeinse wachttorens, theater en horeca.
@ Tussen 11.00 - 15.00 uur: Rondleidingen (max. 20 personen) door de architect over de uitdagingen, het ontwerp, en hoe oude geschiedenis en moderne architectuur hier samenkomen. Reserveren: www.museumhogewoerd.nl/omd/

81. Molenpark 3, ingang Floresstraat, Molen De Ster

Molen De Ster (1739) is de laatste overgebleven

houtzaagmolen langs de Leidsche Vaart. De bovenbouw werd in 1911 ontmanteld en in 1999 gerestaureerd.
@ Molencafé, speeltuin en boerderijdieren

82. Weerdsingel WZ 50, Stadskraan

Vanaf de 15e eeuw werd de Stadskraan ingezet om goederen van schepen naar de Waag te hijsen voor belastingheffing en inspectie. Tijdens het takelen van de gietijzeren beelden voor de façade van de Winkel van Sinkel brak de stadskraan. Een replica staat sinds 2022 bij de Monicabrug.
@ Rondleidingen (max. 6 personen) waarbij bezoekers mee kunnen helpen met hijsen en zwenken
@ 13.00 en 15.00 uur: De architect van de Stadskraan vertelt over het maken van een replica op basis van oude schilderijen en de geschiedenis van hijskranen (in het Podium, ruimte onder Monicabrug, max. 16 personen, vol=vol)

83. Poort naast Jansveld 19, De Margarethenhof

In de 16e eeuw werd het gasthuis (1379) verbouwd tot 20 kamers voor armlastigen. De 9 overgebleven huizen zijn aangekocht en hersteld door het UMF.

FIETSRUTE UTRECHTSE FORTEN (ca. 25 KM)

START DOMPLEIN

DEZE FIETSRUTE LEIDT ROND UTRECHT LANGS 9 FORTEN VAN DE NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE. UNESCO-WERELDERFGOED SINDS 2021. DOWNLOAD DE FIETSTOCHT MET ACHTERGRONDINFORMATIE VIA: WWW.OPENMONUMENTENDAGUTRECHT.NL

84. 1e Polderweg 4, Fort aan de Klop

Dit fort is in 1850-1852 aangelegd waar de Klopvaart (inundatiekanaal) in de Vecht uitkomt. Het bomvrije wachthuis heeft muren van 1.30 m dik. Nu restaurant, terras en overnachtingsplek.

85. Gageldijk 165, Fort de Gagel

Verdedigingswerk (1820) dat de Klopvaart en Gageldijk bewaakte. Later werden hier een bomvrij wachthuis (1850) en een kazerne (1880) gebouwd.

Nu horeca, vergaderaccommodatie en infocentrum.
@ 11.00 uur: Rondleiding

86. Kapelweg, Fort Blauwkapel

Dit fort dankt zijn naam aan het 15e-eeuwse kerkje (met blauw plafond) en het gelijknamige dorp (1818-1821).

87. Kapeldwarsweg 21, kerkje Blauwkapel

Dit 15e-eeuwse kerkje met blauw plafond - ‘Blaauwe Capel’ - werd vermoedelijk gebouwd in opdracht van het echtpaar Van Wijck-Drakenborch. Tijdens WO-II een paardenstal.
@ Informatieborden, korte rondleidingen en orgelmuziek

88. Biltsestraatweg 160, Herdenkingsmonument Fort de Bilt

Het fort (1816-1819) is aangelegd op de uitvalsweg Utrecht-De Bilt. De Biltsestraatweg (1929) splitste het in tweeën. In WO-II zijn hier 140 verzetsstrijders gefusilleerd – het monument herinnert hieraan.

89. Budapestlaan 17, Botanische Tuinen en Fort Hoofddijk

Fort Hoofddijk (1877-1879) is onderdeel van de tweede fortengring. Nu de Botanische Tuinen van de Universiteit Utrecht.
// Geopend tot 16.30 uur (fort niet open)
@ Gratis toegang tot de Botanische Tuinen

90. Koningsweg 290, Lunet I

Lunet I (1819-1821) is een van de ‘Vier Lunetten op de Houtense vlakte’, in halvemaaanvorm (lunet), die samen één verdedigingswerk vormen. Nu zit hier o.a. BUI, het Platform for Improvised Arts.
@ Open Atelier met expositie van de creatieve makers uit de Onderbuiken

@ 10.00 t/m 14.30 uur: Elk uur rondleiding (30 min.) door Gildegids van Lunet I naar Lunet II over de geschiedenis van de Hollandse Waterlinie en de Vier Lunetten (bezoek aan Lunet I óf Lunet II).
@ 10.00 - 15.00 uur: Rondleiding met Gildegids in o.a. de atoombunker

91. Koningsweg 133C, Lunet II

De opzet van Lunet II is identiek aan Lunet I. Tussen Lunet II (1819-1921) en Lunet III werd de spoorlijn Utrecht-Den Bosch-Arnhem aangelegd. Nu zit Monumentenwacht Utrecht hier.
// Geopend tot 16.00 uur
@ Openstelling van de gerenoveerde flankkazematten
@ Informatie over de ontwikkeling van het Lunettenpark en de toekomstplannen van Lunet I, II en III
@ 10.00 t/m 14.30 uur: Elk uur rondleiding (30 min.) door Gildegids van Lunet I naar Lunet II over de geschiedenis van de Hollandse Waterlinie en de Vier Lunetten (bezoek aan Lunet I óf Lunet II). N.B. Start op Lunet I
@ 10.00 - 15.00 uur: Rondleiding met Gildegids over fort

92. Houtensepad 150, Lunet III (gedeeltelijk)

Dit fort (1819-1821) maakt samen met Lunet IV deel uit van het Beatrixpark in de wijk Lunetten (vernoemd naar de vier fortten). Nu zit hier scouting en BSO.
@ Rondleidingen door de kanon-kazemat en over het fort
@ Scoutingspel van Scouting Salwega is zichtbaar

93. Oude Liesbosweg 68, Lunet IV gedeeltelijk

Lunet IV (1824-1826) is nu een zorgfort waar mensen met een verstandelijke beperking het restaurant runnen.
// Geopend tot 16.30 uur
@ Lunchroom geopend, Kazemat H en Loods (winkel/fietsenwerkplaats) onder voorbehoud

Utrechtse
Maatschappij tot
Stadsherstel nv

Wij investeren in monumenten en locaties die een nieuwe bestemming nodig hebben

Erfgoed en Architectuur

Utrechtse Iconen 2025

Monumenten verbinden verleden, heden en toekomst. Ze geven karakter aan de stad en versterken het gevoel van verbondenheid tussen bewoners en hun leefomgeving. Daarom zetten wij ons als gebiedsontwikkelaar in voor het behoud én de herontwikkeling van erfgoed, als waardevolle bouwstenen voor nieuwe stedelijke gebieden.

In 2021 werden wij samen met partner Levenslang eigenaar van het Utrechtse icoon en rijksmonument Wolvenplein. 2025 markeert de transformatie naar een levendig, open en multifunctioneel stadsgebied. Met zorgvuldige ingrepen en respect voor het monumentale karakter krijgt Wolvenplein een nieuwe toekomst, met ruimte voor wonen, werken, recreatie en ontmoeting. Zo blijft de geschiedenis voelbaar – vandaag én voor volgende generaties.

Ook op andere plekken in Utrecht werken we aan duurzame en inclusieve stadsontwikkeling. In de Merwedekanaalzone realiseren we samen met partners en de gemeente een bruisende, groene stadswijk waar voetgangers en fietsers centraal staan en voorzieningen bijdragen aan een hoge leefkwaliteit.

Na 17 jaar betrokkenheid als hoofdsponsor van de Open Monumentendag Utrecht dragen we het stokje over aan nieuwe partners met dezelfde passie voor erfgoed en architectuur. Tijdens de Open Monumentendag is Wolvenplein te bezoeken. Stadsdorp Wolvenburg verzorgt rondleidingen.

Meer informatie: www.openmonumentendag.nl.